

Cantabrische Bruine Beren

Spanje - Mei 2023

Een wat vreemde eerste scansessie

De eerste avond wordt er eentje zonder grote carnivoren. Noch bruine beer, noch wolf noch een wilde kat worden ontdekt tijdens de eerste scansessie. Dit desondanks de informatie van andere berenfanaten ter plaatse die dezelfde ochtend wel een bruine beer in het vizier kregen vanop het uitkijkpunt waarop we ons bevinden. Aanwezig zijn ze! Maar goed, zo gaat dat nu eenmaal. Beren lopen hier immers niet rond in de grotere aantallen zoals de aanwezige hoefdieren dat hier wel doen. Edelherten, reeën en Cantabrische gemzen weten we immers wel te vinden. Logisch ook: toppredatoren zijn altijd schaars aangezien hun plaats bovenaan de voedselpiramide. Bovendien bevinden we ons in een bergachtig landschap waar een mozaïk van struiken en bossen 1000 en 1 mogelijkheden bieden om onopgemerkt te blijven. Wel aanwezig is het residentiële koppeltje Steenarend.

Altijd een uitdaging en een gevoel van beloning om een targetsoort te spotten! Het maakt iedere berentrip steeds weer anders en iets om naar uit te kijken!

Sowieso is het een ietwat vreemde en bizarre start van de huidige berentrip aangezien de meegedeelde informatie van een berentrio dat we hier het jaar voordien konden observeren: de berin met haar jong die we uit een rotsholte tevoorschijn zien komen alsook het forse, patrouillerend mannetje over een veld wat lager in de vallei. Uit getoonde videobeelden op een gsm blijkt dat een ontmoeting van dit mannetje met het wijfje en haar jong, enkele dagen na onze observaties, volledig uit de hand loopt. De beelden zijn ronduit gruwelijk. Iets wat je liever niet in levende wijze wil aanschouwen. Het mannetje, gekend door locals als Pintocho, blijkt tot helemaal bovenaan de rotsformatie te zijn gekropen waar het vrouwtje, samen met haar jong, gebruik maakt van een grot die fungeert als schuilplaats. Het is duidelijk dat het mannetje intenties heeft om het piepkleine jong te doden. Maar de moeder laat dit niet zo maar gebeuren ; ze gaat het gevecht aan met het veel grotere mannetje. Maar dat blijkt een verloren strijd. De nekbeet van het mannetje doet het vrouwtje immers bijna bezwijken. Maar dan gebeurt iets wat je niet voor mogelijk acht: het tweetal, dat eerst nog in het tumult van het gevecht op leven en dood van de rotspartij glijdt, stort daarbij even later van een wat lager gelegen klif de diepte in. Het mannetje maakt daarbij de diepste val. Daags nadien wordt die dood aangetroffen door de werknemers van de medio ambiente ; boswachter van de overheid die lokaal fungeren als een berenpatrouille. De onfortuinlijke mannetjes beer wordt meegenomen. Hij is dezer dagen te bezichtigen in het lokale educatieve centrum van het natuurpark Montana Palentina waarbij een hele tentoonstelling rondom dit voorval is opgezet. Het blijkt een echte toeristische trekpleister!

Het vrouwtje, wiens val er één minder diep in de ravijn is, slaagt erin om weer in haar schuilplaats te geraken. Dit vergezelt door haar jong. Het zijn ook de medio ambiante die een reddingsoperatie opzetten nabij de grot helemaal bovenaan de rotspartij waarin het onfortuinlijke duo zich schuilhoudt. Via een lange PVC buis trachten ze het vrouwtje er te bevoorraden met appels. Jammer genoeg iets dat niet blijkt te werken. Camerabeelden, vijftien meter diep de grot in, vrijwaren enkel het radeloos ronddolende jong. Van de moeder geen spoor. Gemanoeuvreer met de kabel waarop de camera is bevestigd, toont het trieste beeld van het jammerlijk genoeg overleden vrouwtje. Het is duidelijk dat ook zij is bezweken aan het gevecht en de fatale val. Bovendien blijkt het jong een vogel voor de kat. Het overleeft, na de dood van diens moeder, heel het gebeuren niet. Het doet echt wel pijn in het hart dat ons berentrio van vorig jaar niet meer onder de levende is!

Waarom doden mannelijke beren de jongen van vrouwelijke soortgenoten?

Door het doden van het jong stopt het vrouwtje met melkproduktie en komt ze terug in estrus. Dit wil echter niet zeggen dat het infanticidal mannetje ook degene is die effectief met het vrouwtje nadien zal paren aangezien andere, meer dominante exemplaren deze bevoorrechte plaats kunnen en zullen innemen wanneer de situatie zich aanbiedt.

Een andere theorie is dat beren ook soms gewoon kannibalen zijn. Zeer agressieve en uit de kluiten gewassen mannelijke exemplaren vormen altijd een potentieel gevaar voor jonge vrouwtjes of vrouwtjes kleiner van gestalte. Voor hun jongen geldt hetzelfde. Zeker wanneer mannetjes, gefrustreerd door het niet kunnen paren, overlopen van de hoeveelheid hormonen tijdens het voorjaar.

Ook is het liquideren van soortgenoten een manier om competitie te vermijden. Dit wat het aanbod van voedsel betreft in het woongebied dat beren delen met hun soortgenoten. Minder soortgenoten is meer voedsel voor mezelf ; zo denken dieren dikwijls. Zeker in tijden van schaarste.

Het voorval, dat volledig gefilmd is, toont hoe hard, meedogenloos en gevoelloos natuur soms kan zijn. Hoog tijd om nieuwe beren te zien en te vinden!

De volgende ochtend is het ook werken (in de goede betekenis van het woord) geblazen om onze eerste beer te vinden. Dit gebeurt op dezelfde helling waar we reeds in het verleden grote carnivoren wisten te ontdekken. In de zomer van 2020 waren dat een jonge bruine beer en twee patrouillerende wolven in één hetzelfde telescoopbeeld, in februari 2022 drie wolven die een kudde edelherten checkten op hun alertheid en in mei 2022 een wolf die bovenaan de richel passeert waarop we ook nu staan te kijken. Elk bezoek leverde hier tot dusver waarnemingen op van wolf of waarnemingen van beer en wolf samen!

Over productiviteit gesproken! Bovendien is het een plaats die enkel bereikbaar is met een 4x4 voertuig. Enkel die hard berenfans aanwezig hier!

Aangenaam zijn ook de Alpengierwaluwen die, luid roepend, over onze hoofden scheren. De beer die we ontdekken verradt zijn aanwezigheid omdat die plots opduikt in open vlakke tussen wat lagere struiken. Ondanks de grote afstand zie je direct dat je met een beer te doen hebt. Geen enkel ander dier dat op zulke wijze doorheen het struikgewas struint! Afgaand op ervaring weet je ook hoe je geoefende omstaanders gerichte instructies kan geven om het exemplaar zelf nadien op te pikken in het beeld van de verrekijker of telescoop. Het dier is immers niet meer zichtbaar nadat het een strook van eikenbos induikt. Maar luttele ogenblikken later verschijnt het exemplaar aan het andere uiteinde van het specifieke eikenbos. Nu inderdaad helemaal links bovenaan, net onder de heuvelrug. Struinend naar een ander bosfragment, slaagt iedereen erin om de beer in het vizier te krijgen.

Niets zo leuk om samen te genieten van dit soort van waarnemingen! De sfeer die dan ontstaat altijd iets apart. Plezier, jolijt en vreugde van zij die dezelfde passie delen! Het uitgebreide ontbijtbuffet nadien smaakt eens te meer! Tijdens de derde scansessie vatten we post op een plaats waar enkele dagen voordien een plaatselijke wolvenroedel passeerde. De overliggende helling herbergt verschillende edelherthinden met pasgeboren kalfjes ; hoogst waarschijnlijk de reden dat er hier zowel wolven als beren rondhangen op zoek naar een gemakkelijke prooi. Vooral voor beren is het, net deze, periode een eiwitrijke aanvulling aan hun zo goed als volledig vegetarisch menu. Met de noodkreet van een edelhertkalf vlakbij de rotsformatie waar we, verscholen voor de gure weersomstandigheden staan opgesteld, denken we even dat er inderdaad een jachtscene gaande is. De hinde zelf komt onmiddellijk aangesneld om te kijken wat er zich afspeelt. Maar de predator blijkt een vos te zijn. Geen beer noch wolven verschijnen op het toneel. Het gestalte van het edelhert is te indrukwekkend om toe te slagen. De vos onderneemt geen verdere pogingen om het kalf te verschalken. Onmiddellijk keert de rust ook weer. Maar ook nu weer zien we, ondanks vier paar ogen en goed optisch materiaal, geen grote carnivoor. Iets waar de volgende ochtend gelukkig verandering in komt.

Idyllisch

De betere weersomstandigheden laten het toe om, in de ochtend van dag drie van ons verblijf, de meer vochtige, noordelijke kant van het Cantabrische gebergte op te zoeken. Inkomende inclusiewolken zijn immers afwezig. Alvorens we de plaats bereiken van waar gescand zal worden, dienen we eerst we een klein half uur doorheen weilanden afgewisseld met bremstruiken te rijden. Dit over een zandweg enkel berijdbaar met een 4x4 voertuig. Buiten de plaatselijke boeren (ganaderos) is het een locatie waar niemand komt. Voldoende rijervaring is nodig wil je hier in het duister niet op uitstekende rotsblokken botsen! Dat gebeurt gelukkig niet. Om de omgeving zo min mogelijk te verstoren worden, tijdens de laatste tien minuten van de hobbelende rit, de lichten van de auto gedoofd. We arriveren in de schemering op een plaats om vingers en duimen van af te likken. Bovendien is de locatie, los van wat koeien en paarden, volledig de onze. Telescopen en statieven worden onmiddellijk in gereedheid gebracht. Met een kop koffie in de hand, starten we met het afspeuren van de omliggende bergflanken en rotsformaties. Dit opzoek naar de residentiële beren en wolven in het gebied. De aanwezige vegetatie van heide en brem in bloei maken het plaatje idyllisch. De beer die we dan ontdekken is een volwassen exemplaar.

Struinend en grazend doorheen de vegetatie, laat dit individu zich uitvoerig en langdurig bekijken. De gespierde torso en massieve kop resulteren in een ronduit imponerende verschijning. Het zijn en blijven fantastische schepsels van moeder natuur deze dieren!

Het is duidelijk dat het dier ook andere bedoelingen heeft. Graassessies worden afgewisseld door speurtochten naar iets anders lekkers. Dan weer steekt de beer al snuffelend z'n neus in de lucht, dan weer zoekt die geursporen op de grond of kijkt die in het rond naar iets anders dan het aanwezige vegetarische aanbod van voedsel. En dat blijkt niet alleen deze beer te doen. Ook drie wolven patrouilleren onderaan een rotsformatie. Het wegrennen van een groepje edelherten verraadt immers hun aanwezigheid. De typerende, deels roodbruine pels is echt iets dat je qua kleur enkel bij de Iberische Wolf constateert. Soms denk je echt dat je, afgaand op het kleurenpatroon, naar een Afrikaanse Black-backed Jackal staat te kijken. Niet qua algemeen voorkomen natuurlijk. Daarvoor zijn het postuur en de kop immers te robuust.

De beer blijkt op een gegeven moment in de ban van een geurspoor. Stilstaand in een bloeiende vegetatie van brem, tuurt die enkele ogenblikken, met open bek, naar beneden de vallei in. Met een edelherthinde in de nabijheid die het op een lopen zet, denken we dat er wat actie, van het type roofdier versus prooi, gaat plaatsvinden. Jammer genoeg is die hoop voorbarig. Het edelhert is in een mum van tijd buiten het bereik van de beer en een kalf is er niet te bespeuren. De beer keert vrij snel terug op z'n stappen en foerageert en struint verder over de wat hoger gelegen helling bezaaid met rotsblokken en begroeid met grassen. Het is pas als de zon over de helling verschijnt dat de beer het voor bekeken houdt. Een gedragswissel die er enkel strakker op wordt eens het voorjaar richting de zomer vordert.

Dan heb je enkel nog kans op beren een uur rond zonsopgang en een uur voor zonsondergang. Warmte en zonlicht is iets dat ze echt schuwen! De schaduw van de kruinen en de koelte van de bosbodem zijn factoren die hen tijdens de zomermaanden nauwelijks uit de plaatselijke bossen doen komen. Dit vooral vanaf de maand juli tot eind augustus. Het vermelden waard is ook het feit dat we, ondanks de eerder afgelegen plaats waar we staan opgesteld, controle krijgen van de lokale bergpolitie (guardia civil seprona). Iets wat tevens tijdens de eerste avond gebeurde door de medio ambiente. Je mag hier immers niet komen zonder een schriftelijke vergunning. Bovendien dien je, op publieke plaatsen overal op de paden te blijven en, id het gebruik van drones ten strengste verboden. Beren genieten hier, meer dan terecht, overduidelijk van hun beschermde status!

Een blij wederzien

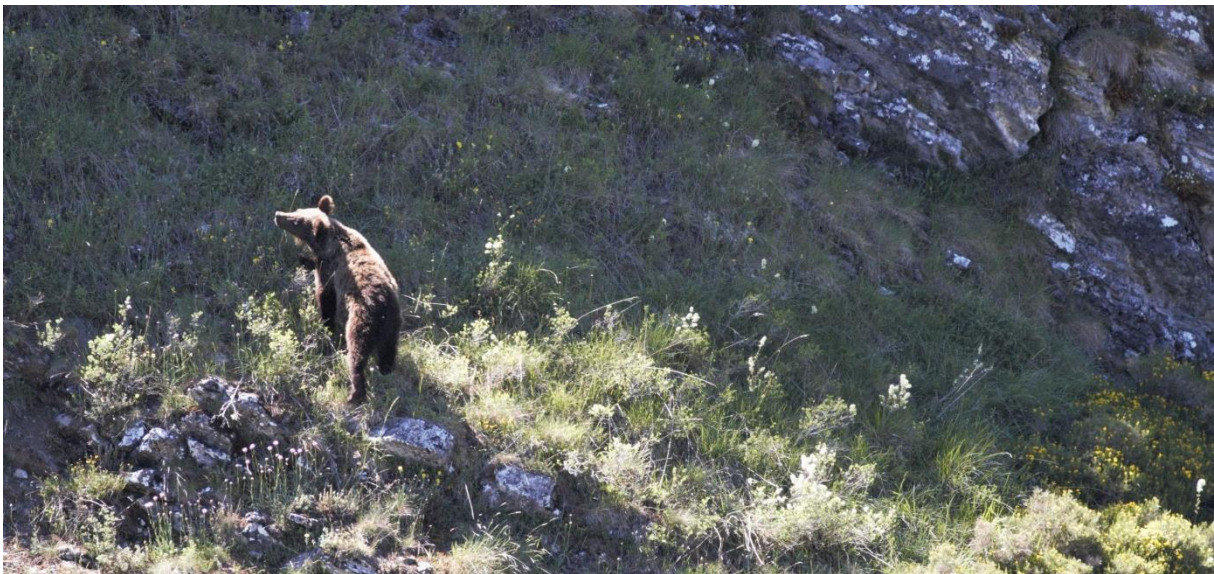
De volgende sessie scoren we wederom. Dit voor het eerst tijdens de avond. We focussen ons daarbij op een locatie waar eerder tijdens het voorjaar een vijf à achttal beren zich gezamenlijk lieten observeren. Bij aankomst blijkt het uitkijkpunt volledig het onze. Het is duidelijk dat heel wat berenspotters hier reeds vroeger op het seizoen met succes hun geluk beproefden. Iets waar wijzelf niet echt rouwig om zijn. Het vinden van een beer zal door ons zelf gebeuren idem dito de observatie! Privilege en exclusiviteit zijn bij deze gegarandeerd!

En lang duurt het niet. Vrij snel verraden enkele gemzen, die achteruit kijkend een helling op spurten, de aanwezigheid van een carnivoor. Het blijkt om een volwassen exemplaar te gaan. De beer maakt daarbij gebruik van het weinig begroeide oppervlak van een zeer smal landbouwweggetje (enkel voor 4X4 voertuigen) dat zich van oost naar west over de helling kronkelt. We zien hem kort, even later, nog helemaal bovenaan een rotsformatie. Anderhalf uur later

ontdekken we een tweede beer. Aangezien diens plotse verschijning op een gigantische rotsformatie, kan het niet anders dan dat dit exemplaar is ontwaakt in één van de rotsholten die er zich bevinden. Met de poten wijd uitgerekt en z'n lichaam dicht tegen de grond gedrukt, komt het dier de zeer steile helling af. Meanderend van het ene bosje vegetatie naar het andere. Dit met als doel zoveel mogelijk geursporen van z'n passage achter te laten. Lage vegetatie wordt daarbij met de kop, hals en geslachtsdelen overstreken. Bij bomen gaat de beer soms volledig rechtop staan of op z'n achterwerk zitten om met wrijvende bewegingen van z'n pels heen en weer, alsook van boven naar beneden, over de stam te gaan. Iets wat we uitbundig kunnen aanschouwen voor een lange tijd!

De volgende ochtend proberen we een locatie waar, volgens de verkregen info gisteren van een lokale restauranthouder, enkele dagen eerder een berin met twee jongen rondhing. Het is uiteraard één van de vele locaties die we kennen na vijftien jaren van bezoek aan het Cantabrisch gebergte. De nest van een koppel steenarenden (2014) blijkt er echter niet meer aanwezig. Dat geldt tevens voor de berin en haar jongen hier eerder van de week. Aangezien ook het tegenlicht ons parten speelt, bezoeken we, op de terugweg naar het hotel, nog snel een andere mirrador van waar beren gespot worden. Net zoals in 2012 en 2013 gebeurt dat, ook nu weer, vanuit de auto. Een jong beertje passeert open en bloot over wat losse kiezels die veelvuldige vegetatie van varens doorbreekt. Het zeer magere diertje foerageert daarbij een hele tijd in het kloofje waar we hem ontdekken. Twee lokale berenspotters, die ook op het uitkijkpunt arriveren, zijn zeer blij wanneer we hen de locatie tonen waar het schrale beest zich rondhangt. Na vijftien jaar merk je duidelijk dat de eigen gebiedskennis echt wel iets is dat het spotten en vinden van beren vergemakkelijkt. Het is duidelijk dat

deze lokale berenliefhebbers (nog) niet in dat stadium zitten. Zeker niet wanneer ze een tweede beer opmerken die nergens te bespeuren valt. Niet getreurd ; wij scoren immers wederom een beer! De derde scansessie op rij nu al! En die trend houden we aan met info die we vergaren in een andere vallei later op de dag.

Harmonie

Waar we ons tijdens de namiddag eerst nog vergapen aan orchideeën en subalpiene flora, brengt de namiddag ons weer in zo'n typische vallei die je enkel hier in Spanje vindt: kronkelende, goed berijdbare bergweggetjes waar natuur en open ruimte overheersen. Dit geldt ook voor de extensieve landbouw en kleine dorpjes met terrasjes vanwaar je, voorzien van een biertje en wat tapaz, met wat geluk gewoon een beer kan spotten.

Bij ons gebeurt dat op een plaats waar we zicht hebben op een rotsformatie waar we in het verleden een stearend op gemzenkalfjes zagen jagen. Nu vinden we er de nestlocatie van enkele rondcirkelende aasgieren en aanschouwen we alpenkraaien en alpenkauwen die duidelijk niet zijn opgezet met de aanwezige raven. Ook noteren we voorbijvliegende wespdiëven, vale gieren en een biddende slangarend. Vervelen doet het luchtruim hier nooit!

De locatie die ons werd aangewezen blijkt ook gekend door locals. De gemoedelijke wijze waarop een koppel ons vergezelt, toont duidelijk aan dat er

hier wel degelijk wat te ontdekken valt. En deze keer zijn het de locals die dat doen. Zij vinden als eerste een immature beer van twee à drie jaar oud op een deel van de helling waarop heel wat gras te vinden is. Het dier zet zich, na wat rond snuffelen, vrij snel op z'n achterwerk alvorens languit te gaan liggen en in te slapen. Het is duidelijk dat het vroege tijdstip en het warme weer de beren nog even in inactieve modus brengt! Daarom verlaten we ook deze locatie. Des te meer omdat we kennis hebben van een andere locatie waar al enige dagen een berin met jongen rondhangt.

Een afsluiter van jewelste

Ook deze locatie kennen we van het verleden. Het steile steegje van weleer is daarbij dezer dagen echter ingeruild voor een volwaardig uitkijkpunt om de residentiële beren te spotten. Enkele picknicktafels en banken, alsook een infobord en een overdekte kijkhut, maken het spotten van beren er heel wat comfortabeler. Het is duidelijk dat de beren hier deel uitmaken van de plaatselijke gemeenschap! Of hoe Spanjaarden fier zijn op hun grote carnivoren en overduidelijk een groene connectie hebben met hun onmiddellijke omgeving!

Ronduit geweldig gewoon! We blijken trouwens de enige buitenlanders te zijn tussen een 10-tal aanwezige locals; tevens gewapend met verrekijkers en telescopen.

De residentiële berin met haar twee jongen zit echter wel op een respectabele afstand. Een zeer stabiele hand is echt nodig wil je haar in het vizier krijgen. Hier blijkt weer maar eens de meerwaarde van een verrekijkeradaptor bevestigd op het statief. Het zorgt voor een stabiel beeld waarin de berin en haar jongen zo gevonden zijn. Bovendien tonen topverrekijkers en telescopen hier echt wel een verschil aan qua beeldkwaliteit. Uitvergroting van het beeld tot 40x zoom met de telescoop maakt het plaatje helemaal compleet. Het is een vijf sterren ervaring wat natuurbeleving betreft!

Twee jongen van nog geen drie maanden oud amuseren zich wat rondom hun moeder die in een soort van kuil wat ligt te dutten. Zo nu en dan heft ze haar hoofd op wanneer haar jongen het wat te bont maken op een rots die voor hen fungeert als een speeltuin. Eens de avond vordert ontwaakt de moeder en gaat het drietal op stap. Maar de verplaatsing die ze daarbij maken is nihil aangezien de jongen steeds terugkeren naar hun speelrots. Bovendien is de moeder erg op haar hoede. Iets dat ons, met de situatie van vorig jaar, niet meer verwondert. Het opdagen van een lokaal mannetje iets dat we nu liever niet zien gebeuren!

Een half uurtje alvorens het vallen van de duisternis, observeren we een afsluiter van jewelste met de moeder, gezeten op haar achterwerk, die haar twee jongen zoogt. Een beeld dat we nooit zullen vergeten en een zeer harmonische afsluiter van een lang berenweekend! Het drietal kiest nadien voor de veiligheid van de kuil die we nog zien aangevuld met wat nestmateriaal die de berin wegschraapt uit de plaatselijke begroeiing.

Meer dan tevreden sluiten we de avond af met, voor het eerst, een echt uitgebreid avondmaal op restaurant. De vorige dagen aten we immers steeds in het veld aangezien avonden steevast op uitkijkpunten werden doorgebracht. Dit ook omwille van het vroege opstaan daags nadien. Op het juiste moment op de juiste plaats zijn is hier echt iets dat van tel is!

Zo moeilijk is het, na al die jaren echt niet meer om voorjaarsberen te spotten in Spanje. Met al onze gebiedskennis overdenken we de optie van een tiendaagse reis eind mei - begin juni met de focus op de vijf verschillende berenlocaties die we nu vrij goed kennen qua terrein. Iets dat met wat meeval ongetwijfeld een 20 à 30 tal beren moet kunnen opleveren. Sowieso zijn we volgend jaar wederom van de partij!

